

Донець Т.
Студ. гр. БХФ-2-2
Науковий керівник канд. соц. наук, доц. Черняк Д.С.
Київський національний університет технологій та дизайну

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ДЕМОКРИТА

Демокрит (460 – 370 рр. до н.е.) – давньогрецький філософ, розробник атомізму. Вихідною ідеєю вчення мислителя є теза «в світі немає нічого, крім атомів і порожнечі, все існуюче перетворюється в нескінченну безліч первинних неподільних вічних і незмінних частинок, які вічно рухаються в нескінченному просторі, то зчіплюючись, то розлучаючись один з одним» [1, 36]. Атомів незчисленна множина. Атоми вічні, незмінні, неподільні, не виникають і не руйнуються, володіють абсолютною щільністю та твердістю, розрізняються за об'ємом та фігурою. Атоми відділені один від одного порожнечою. Атом – це буття, порожнеча – небуття. Розвиваючи атомістичну теорію, Демокрит, наблизився до механістичного світорозуміння. Джерело руху, він убачав у самій матерії, а не в зовнішніх надприродних силах. Рух, на думку Демокрита, представляє собою механічне переміщення атомів в порожнечі, це вічний стан Космосу. Всі речі утворюються із поєднання атомів, а все розмаїття світу витікає з їх поєднання чи розподілу. Всесвіт нестворений і незнищений, але світи в ньому виникають і гинуть. Кількість світів є нескінченною. Атомізм визнає вічність світу в часі і нескінченність у просторі. Оточуючий нас світ - це не що інше як народження та смерть безкінечних світів, що складаються з атомів.

Людина, вважає мислитель, це скупчення атомів, що відрізняється від інших істот наявністю душі – речовини, яка складається з дрібних, найбільш рухливих, вогняних атомів. Душа складається з двох частин: розумної та нерозумної, смертна і руйнується зі смертю тіла.

Демокрит є прихильником крайнього детермінізму, вважає, що жодна річ не виникає без причини, все виникає в силу необхідності.

Вперше в історії античної філософії створив розгорнуту теорію пізнання, що ґрунтується на розрізненні чуттєвого і логічного знання. Істинна природа речей недоступна чуттям і досягається лише за допомогою мислення. Він вважав, що від предметів, речей витікають найтонші ейдоси, образи, що є своєрідними копіями речей. Через органи чуттів вони проникають в людину, викликають подразливість, стикаються з вогняними атомами душі і викликають відповідні відчуття, уявлення та думки про речі та предмети зовнішнього світу. Але органи чуттів дають лише «темне знання», більш досконалим органом пізнання є вивчення причинно-наслідкових зв'язків, встановлення того факту, що основою всіх речей і предметів є атоми. Демокрит глибоко розуміє складність і трудність процесів пізнання, досягнення істини.

Вагоме місце у творчості Демокріта займали соціально-політичні проблеми. Так найкращою формою державного устрою він вважав демократичний поліс, а необхідною умовою збереження демократії – високі моральні якості громадян. Мета життя, на думку філософа, полягає у доброму духовному самопочутті. При вирішенні проблеми щастя, однієї з головних філософських проблем, говорив, що щастя в душі. Душа має бути поміркованою в насолоді, перемагати у собі жагу, а цьому вчить філософія. Найвища доблесть, за Демокрітом, - безтурботна мудрість. Походження ідей, історичний прогрес в галузі наук, мистецтва та ремесел він пояснював потребами людей.

Література

1. Радугин А.А. Філософія: курс лекцій. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Центр, 1997. – 272 с.
2. Філософія, політологія, соціологія: словник-довідник Видатні діячі філософської та соціально-політичної думки. Частина I (укр., англ. та рос. мовами) / для студентів денної, заочно-дистанційної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» / упор.: А. В. Сакун, Т. І. Кадлубович, Д.С. Черняк. – Київ: КНУТД, 2018. – 188 с.
3. Щерба С.П., Тофтул М.Г. та ін. Філософія: короткий виклад. – Навч. посібник. – К.: «Кондор». – 2003. – 352 с.